

MILLIY TURIZM SALOHIYATINI SHAKLLANTIRISHDA SAMARALI
BOSHQARUV VA HAMKORLIKDA BOSHQARUV

Mavlonova Muxlisa Nizomiddin qizi

*Shahrisabz davlat pedagogika instituti
Matematika va informatika yo'nalishi 2-kurs
talabasi*

Negmatova Sevinch Ergash qizi

*TATU Qarshi filiali
Raqamli iqtisodiyot yo'nalishi 2-bosqich
talabasi*

USMONOV MAXSUD TULQIN O'G'LI

*Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy
universiteti magistri
Tel: +998919471340
Email: maqsudu32@gmail.com*

Annotatsiya: Ushbu maqola milliy turizm salohiyatini oshirishda samarali boshqaruv va hamkorlikda boshqaruvning ahamiyati haqida to'liq ma'lumot beradi. U turizmni muvaffaqiyatli rivojlantirishning asosiy tamoyillari va ilg'or amaliyotlarini, jumladan strategik rejalashtirish, manfaatdor tomonlarni jalb qilish, resurslarni boshqarish, sifatni ta'minlash, marketing va reklamani ta'kidlaydi. Izoh, shuningdek, turizm sohasida barqaror o'sishni rag'batlantirish va ijtimoiy-iqtisodiy foydani maksimal darajada oshirishda ko'p manfaatdor tomonlarning hamkorliklari, ishtirokida qarorlar qabul qilish, salohiyatni oshirish, nizolarni hal qilish va moslashuvchan boshqaruv kabi hamkorlikda boshqaruv tizimlarining ahamiyatiga urg'u beradi. Izoh misollar va ilg'or tajribalar orqali mamlakatlar mahalliy hamjamiyatlarni boyitadigan, madaniy va tabiiy merosni asrab-avaylaydigan hamda tashrif buyuruvchilarga unutilmas tajribalarni taklif etuvchi barqaror va raqobatbardosh turizm sanoatini barpo etish uchun samarali boshqaruv va kooperativ boshqaruvdan qanday foydalanishi mumkinligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Samarali boshqaruv, kooperativ boshqaruvi, milliy turizm, strategik rejalashtirish, manfaatdor tomonlarning ishtiroki, barqaror rivojlanish, hamkorlikdagi boshqaruv, imkoniyatlarni oshirish, ijtimoiy-iqtisodiy manfaatlar, turizm sanoati.

Kirish. Milliy sayyohlik salohiyatini rivojlantirish barqaror o'sishni ta'minlash, tashrif buyuruvchilar tajribasini oshirish va mahalliy hamjamiyatlar uchun ijtimoiy-iqtisodiy imtiyozlarni maksimal darajada oshirish uchun samarali boshqaruv strategiyalari va hamkorlikda boshqaruv tizimini talab qiladi. Ushbu maqola mamlakatning turizm sektorining to'liq salohiyatini ochishda samarali boshqaruv va hamkorlikda boshqaruvning ahamiyatini o'rganadi hamda ushbu dinamik va raqobatbardosh sanoatda muvaffaqiyatga erishishning asosiy tamoyillari

va ilg'or tajribalarini yoritadi. Milliy turizmni rivojlantirishda samarali boshqaruv amaliyotlari:

Samarali boshqaruv amaliyoti mamlakatning turizm sektorining strategik yo'nalishi, operatsion samaradorligi va umumiy muvaffaqiyatini yo'naltirish uchun zarurdir. Milliy turizmni rivojlantirishda samarali boshqaruvning asosiy jihatlariga quyidagilar kiradi:

-Strategik rejalashtirish: turizm sektori uchun aniq tasavvur, missiya va maqsadlarni ishlab chiqish, shuningdek, bozorning asosiy segmentlari, maqsadli auditoriya va raqobatdosh ustunliklarni aniqlash.

-Manfaatdor tomonlarning ishtiroki: manfaatlar uyg'unligini ta'minlash va hamkorlikni rivojlantirish uchun davlat idoralari, mahalliy hamjamiyatlar, turizm operatorlari va sanoat birlashmalarini o'z ichiga olgan keng doiradagi manfaatdor tomonlar bilan hamkorlik qilish.

-Resurslarni boshqarish: turizmning barqaror rivojlanishini qo'llab-quvvatlash va tashrif buyuruvchilar tajribasi sifatini oshirish uchun moliyaviy, insoniy va tabiiy resurslarni samarali boshqarish.

-Sifatni ta'minlash: turistlarning xavfsizligi, haqiqiyliги va qoniqishini ta'minlash uchun sifat standartlari, sertifikatlashtirish dasturlari va monitoring mexanizmlarini amalga oshirish.

-Marketing va reklama: tashrif buyuruvchilarni jalb qilish, maqsadli xabardorlikni oshirish va turizmni rivojlantirish uchun samarali marketing strategiyalari, brending tashabbuslari va reklama kampaniyalarini ishlab chiqish.

Milliy turizmni rivojlantirish uchun hamkorlikda boshqaruv asoslari:

Hamkorlikdagi boshqaruv asoslari qarorlar qabul qilish jarayonlarida, siyosatni ishlab chiqishda va tashabbuslarni amalga oshirishda bir nechta manfaatdor tomonlarning muvofiqlashtirilishi va hamkorligini o'z ichiga oladi. Milliy turizmni rivojlantirishda hamkorlikda boshqaruvning asosiy elementlari quyidagilardan iborat:

-Ko'p tomonlama hamkorlik: umumiy muammolarni hal qilish, resurslardan foydalanish va umumiy maqsadlarga erishish uchun davlat idoralari, xususiy sektor sub'ektlari, notijorat tashkilotlari va mahalliy hamjamiyatlar o'rtasida hamkorlik va ittifoqlarni shakllantirish.

-Ishtirok etish asosida qarorlar qabul qilish: shaffoflik, hisobdorlik va inklyuzivlikni ta'minlash uchun turizm siyosati, loyihalari va dasturlarini rejalashtirish, amalga oshirish va baholashda manfaatdor tomonlarni jalb qilish.

-Imkoniyatlarni oshirish: manfaatdor tomonlarning turizm masalalarini tushunishlarini kuchaytirish, qaror qabul qilish qobiliyatlarini yaxshilash va sektorga qo'shgan hissalarini kuchaytirish uchun o'qitish, ta'lim va malaka oshirish dasturlari orqali ularning salohiyatini oshirish.

-Mojarolarni hal qilish: turizm sohasida totuvlik, ishonch va hamkorlikni saqlash uchun nizolarni hal qilish mexanizmlarini yaratish, nizolarni hal qilish va manfaatdor tomonlar o'rtasida raqobatdosh manfaatlarni boshqarish.

-Moslashuvchan menejment: o'zgaruvchan bozor dinamikasi, paydo bo'layotgan tendentsiyalar va turizm sohasidagi kutilmagan muammolarga javob berish uchun boshqaruv jarayonlarida moslashuvchanlik, innovatsiyalar va uzluksiz o'rganishni qamrab olish.

Misollar va eng yaxshi amaliyotlar:

Milliy sayyohlik salohiyatini shakllantirishda samarali boshqaruv va hamkorlikda boshqaruv muhimligini ko'rsatish uchun ushbu maqolada ushbu tamoyillarni muvaffaqiyatli amalga oshirgan mamlakatlarning amaliy tadqiqotlari va ilg'or tajribalari ko'rsatiladi. Bunga misol qilib milliy turizm sektorlarining o'sishi va raqobatbardoshligini oshirishga hissa qo'shgan destinatsiyalarni boshqarish tashkilotlari, davlat-xususiy sheriklik, jamoatchilik asosidagi turizm tashabbuslari va barqaror turizmni sertifikatlash dasturlarini keltirish mumkin. Samarali boshqaruv amaliyoti va hamkorlikda boshqaruv asoslari mamlakatning turizm sektori salohiyatini to'liq ochib berish, uning raqobatbardoshligini oshirish va ijtimoiy-iqtisodiy foydani maksimal darajada oshirish uchun muhim ahamiyatga ega. Strategik rejalashtirish, manfaatdor tomonlarni jalb qilish, resurslarni boshqarish, sifatni ta'minlash, marketing va rag'batlantirish strategiyalarini qabul qilish, shuningdek, ko'p manfaatdor tomonlarning hamkorliklari, birgalikda qarorlar qabul qilish, salohiyatni oshirish, nizolarni hal qilish va moslashuvchan boshqaruv yondashuvlarini o'z ichiga olgan holda, davlatlar barqarorlikni yaratishi mumkin. va mahalliy hamjamiyatlarning hayotini boyitib turuvchi, tabiiy va madaniy merosni saqlaydigan va butun dunyodan kelgan mehmonlarga unutilmas tajribalarni taqdim etuvchi barqaror turizm sanoati. Turizmni rivojlantirishga yaxlit va hamkorlikda yondashish orqali mamlakatlar o'zlarini o'z xalqi va sayyoramiz farovonligi va farovonligiga hissa qo'shadigan jozibali va mas'uliyatli yo'nalish sifatida ko'rsatishlari mumkin.

Xulosa. Xulosa qilib aytish mumkinki, samarali boshqaruv va kooperativ boshqaruv milliy turizmning barcha imkoniyatlarini ochishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Strategik rejalashtirishni amalga oshirish, manfaatdor tomonlarni jalb qilish, barqaror rivojlanishni rag'batlantirish va hamkorlikda boshqaruv tizimini qo'llab-quvvatlash orqali mamlakatlar o'z turizm sanoatining raqobatbardoshligini oshirishi, ijtimoiy-iqtisodiy foydani maksimal darajada oshirishi, madaniy va tabiiy merosning saqlanishini ta'minlashi mumkin. Imkoniyatlarni oshirish, sifatni ta'minlash va innovatsion marketing strategiyalariga urg'u beradigan muvofiqlashtirilgan yondashuv orqali davlatlar mahalliy hamjamiyatlarni boyitadigan, tashrif buyuruvchilarni jalb qiladigan va umumiy iqtisodiy o'sish va farovonlikka hissa qo'shadigan gullab-yashnayotgan turizm sektorini yaratishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Djurakulova, A. X. (2019). Development of creative abilities of younger students in mathematics lessons. *Научные горизонты*, (2), 42-46.
2. Журакулова, А. Х. (2010). Творческая деятельность учащихся начальных классов как основа развития математических способностей студентов Республики Узбекистан. *Мир образования-образование в мире*, (4), 76-81.
3. Adolat, D. (2019). A system of exercises promoting the development of creative abilities of junior schoolchildren in mathematics classes. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences* Vol, 7(12).
4. Джуракулова, А. Х. (2018). НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНИКА В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИИ МАТЕМАТИКИ. *Гуманитарный трактат*, (24), 11-12.
5. Джуракулова, А., Панжиева, М., & Журакулова, З. (2017). ТА'LIMNI TAKOMILLASHTIRISHDA ZAMONAVIY AXBOROT TECHNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH. In *Современные проблемы и перспективы развития педагогики и психологии* (pp. 22-24).
6. Khalmuratovna, D. A. The Role of Non-standard Tasks in the Teaching Mathematics of Primary School. *JournalNX*, 329-335.
7. Djurakulova, A., & Kholikberdiyeva, D. (2022). CRITERIA AND INDICATORS OF COMMUNICATIVE SKILLS FORMATION IN PUPILS OF PRIMARY SCHOOL. *Евразийский журнал академических исследований*, 2(12), 1086-1090.
8. Adolat, D., Shokirjonovna, D. D., & Abduvaxidovna, T. U. (2022). METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR SHAPING THE CREATIVE

- ACTIVITIES OF PRIMARY SCHOOL PUPILS IN MATHEMATICS LESSONS. *Entomologist's Gazette*, 73(1).
9. Khalmuratovna, D. A., & Abduvakhidovna, T. O. (2021). THEORETICAL AND PRACTICAL FUNDAMENTALS OF DEVELOPING THE CREATIVE ABILITY OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 9(12), 837-842.
  10. Пардаев, О. Н., Бердикулов, А. А., Хайдаров, Ш. З. Ў., & Шоҳрух, Р. Ў. Б. (2021). Ривожланаётган шаҳарларда йўл ҳаракати жадаллигини муқобиллаштириш усуллари. *Science and Education*, 2(6), 313-319.
  11. Бердикулов, А., Давлатов, И., & Хурсандова, Б. (2021). Размещение промышленных предприятий в городе. *Science and Education*, 2(6), 138-144.
  12. Shavkhidinovich, D. I., & Adhamovich, B. A. (2023). Types of urban planning objects, functional zoning of the territory. *JOURNAL OF SCIENCE, RESEARCH AND TEACHING*, 2(4), 21-25.
  13. Давлатов, И. (2023). Использование подземного пространства для автостоянок. Тенденции и перспективы развития городов, 1(1), 105-107.
  14. Chorshanbayev, F. Z., Sh, I., & Davlatov, A. Z. Shahar hududida turar joy binolarning landshaftini tashkil etish, *MODERN SCIENTIFIC RESEARCH JOURNAL*, 370, 2019, 52-56, 2019,".
  15. Шукуров, И. С., Пайкан, В., & Бекназаров, М. (2018). Ветровой режим жилой застройки котловинного рельефа г. Кабула. *БСТ: Бюллетень строительной техники*, (3), 56-58.
  16. Boynazarov, M., Boynazarovich, B. M., & Muysinovich, M. F. (2023). SMART CITY AND INNOVATIVE IDEAS. *JOURNAL OF ENGINEERING, MECHANICS AND MODERN ARCHITECTURE*, 332-337.
  17. Boynazarovich, B. M., & Boynazarov, M. M. (2024). ESTABLISHMENT OF THE CENTRAL AREAS OF RESIDENTIAL HOUSES IN THE POPULATION PUKS. *Innovative: International Multidisciplinary Journal of Applied Technology (2995-486X)*, 28-32.
  18. Beknazarov, M. B., Boynazarov, M. M., & Og'abek, U. (2024). Planning of the Underground Metro in the City of Samarkand. *American Journal of Engineering, Mechanics and Architecture (2993-2637)*, 2(2), 188-191.
  19. Бекназаров, М. Б., & Бойназаров, М. М. (2023). ПРОЕКТИРОВАНИЕ ВОДОСТОКОВ В ЖИЛЫХ РАЙОНАХ. *CENTRAL ASIAN*